

ALASSINI

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2010. március 18.*

A C-317/08., C-318/08., C-319/08. és C-320/08. sz. egyesített ügyekben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Giudice di pace di Ischia (Olaszország) a Bírósághoz 2008. július 15-én érkezett, 2008. április 4-i határozataival terjesztett elő az előtte

Rosalba Alassini

és

a **Telecom Italia SpA** (C-317/08)

között,

Filomena Califano

* Az eljárás nyelve: olasz.

és

a **Wind SpA** (C-318/08)

között,

Lucia Anna Giorgia Iacono

és

a **Telecom Italia SpA** (C-319/08)

között, valamint

a **Multiservice Srl**

és

a **Telecom Italia SpA** (C-320/08)

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts, a harmadik tanács elnöke, a negyedik tanács elnökeként eljárva,
R. Silva de Lapuerta (előadó), G. Arestis, J. Malenovský és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: R. Šereš tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. szeptember 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Wind SpA képviselőjében D. Cutolo avvocato,
- az olasz kormány képviselőjében P. Gentili avvocato dello Stato,
- a német kormány képviselőjében M. Lumma és J. Kemper, meghatalmazotti minőségben,
- a lengyel kormány képviselőjében M. Dowgielewicz, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Bizottság képviselőjében N. Bambara, A. Nijenhuis, I. V. Rogalski és S. La Pergola, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. november 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a hatékony bírói jogvédelem elvének olyan nemzeti szabályozással kapcsolatban történő értelmezésére vonatkoznak, amely egyes szolgáltatók és végfogyasztók közötti, az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló, 2002. március 7-i 2002/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (egyetemes szolgáltatási irányelv) HL L 108., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 367. o.) hatálya alá tartozó jogviták tárgyában indított bírósági keresetek elfogadhatóságának feltételül a jogviták kötelező peren kívüli rendezésének kísérletét írja elő.
- 2 E kérelmeket egyrészt az R. Alassini, L. A. Iacono, valamint a Multiservice Srl által a Telecom Italia SpA-val szemben indított keresetek, másrészt az F. Califano és a Wind SpA közötti jogvita keretében terjesztették elő, melyek az alapeljárás feleit kötő azon szerződések teljesítésének állítólagos elmulasztására vonatkoznak, amelyek tárgya az alapeljárás egyik vagy másik alperese – szolgáltatók – által az alapeljárás felpereseinek nyújtott telefonos szolgáltatások nyújtása.

Jogi háttér

Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény

- 3 Az 1950. november 4-én Rómában aláírt, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) „Tisztességes tárgyaláshoz való jog” címet viselő 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. [...]”

Az uniós jog

- 4 A Nizzában 2000. december 7-én kihirdetett az Európai Unió Alapjogi Chartája (HL C 364., 1. o.) Strasbourgban 2007. december 12-én kiigazított változatának (HL C 303., 1. o.) „A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog” címet viselő 47. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja. Mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselet igénybevételéhez.

Azoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, költségmentességet kell biztosítani, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételéhez erre szükség van.”

- 5 Az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv (47) preambulumbekzdésének értelmében:

„A versenykörnyezetben a nemzeti szabályozó hatóságoknak a végfelhasználói jogokhoz kapcsolódó ügyek intézése során figyelembe kell venniük az érdekelt felek, köztük a felhasználók és a fogyasztók álláspontját. A fogyasztók és a nyilvánosan elérhető hírközlési szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások közötti jogviták rendezése céljából hatékony eljárásoknak kell rendelkezésre állniuk. A tagállamoknak teljes mértékben figyelembe kell venniük a fogyasztói jogviták peren kívüli rendezéséért felelős testületekre vonatkozó elvekről szóló, 1998. március 30-i 98/257/EK bizottsági ajánlást [HL L 115., 31. o.] [...]”

- 6 Az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv 1. cikke így szól:

„(1) A 2002/21/EK irányelv (»keretirányelv«) keretén belül ez az irányelv az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások végfelhasználók számára történő szolgáltatásával foglalkozik. Célja, hogy a hatékony verseny és

választás révén a Közösség egészében biztosítsa a jó minőségű, nyilvánosan elérhető szolgáltatások rendelkezésre állását, és szabályozza azokat az eseteket, amikor a végfelhasználók igényeit a piac nem elégíti ki megfelelően.

(2) Ez az irányelv megállapítja a végfelhasználók jogait, és ezekkel összhangban a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlő hálózatokat és elektronikus hírközlési szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások kötelezettségeit. Az egyetemes szolgáltatásnyújtás nyílt versenypiaci környezetben történő biztosítása tekintetében ez az irányelv meghatározza azoknak a meghatározott minőségű szolgáltatásoknak a minimális készletét, amelyekhez az egyedi nemzeti feltételekhez igazodó, megfizethető áron minden végfelhasználónak hozzáférése van, a verseny torzítása nélkül. Ez az irányelv továbbá kötelezettségeket állapít meg bizonyos kötelező szolgáltatások nyújtására – így pl. a bérelt vonalak kiskereskedelmi szolgáltatására – vonatkozóan.”

- 7 Az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv „Jogviták peren kívüli rendezése” alcímű 34. cikke ekként rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a fogyasztókat is érintő, az ebben az irányelvben foglalt kérdésekkel kapcsolatos jogviták rendezésére átlátható, egyszerű és olcsó peren kívüli eljárások álljanak rendelkezésre. A tagállamok intézkedéseket fogadnak el annak biztosítására, hogy az ilyen eljárások tegyék lehetővé a jogviták tisztességes és gyors rendezését, és indokolt esetben visszatérítési és/vagy kártérítési rendszert vezethetnek be. A tagállamok ezeket a kötelezettségeket más végfelhasználókat érintő jogvitákra is kiterjeszhetik.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy jogi szabályozásuk ne gátolja panaszirodák létrehozását és online szolgáltatások megfelelő területi szinten történő nyújtását a fogyasztók és végfelhasználók jogvitarendezéshez való hozzáféréseinek megkönnyítése érdekében.

(3) Abban az esetben, ha a jogviták különböző tagállamokban lévő feleket érintenek, a tagállamok összehangolják a jogvita megoldására irányuló erőfeszítéseiket.

(4) Ez a cikk nem sérti a nemzeti bírósági eljárásokat.”

- 8 A fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 171., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 223. o.) „Hatály és fogalom meghatározások” alcímű 1. cikkének (1) és (2) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„(1) Ezen irányelv célja a fogyasztási cikkek adásvételének egyes vonatkozásait szabályozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítése a fogyasztóvédelem egységes minimális szintjének biztosítása érdekében a belső piac keretében.

(2) Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

[...]

b) fogyasztási cikk: minden ingó dolog (testi tárgy), kivéve

- a végrehajtás vagy más bírósági intézkedés alapján értékesített árukat,

- a vizet és a gázt, feltéve, hogy nem korlátozott térfogatban vagy meghatározott mennyiségben ajánlják fel adásvételre,

- a villamos energiát;

[...]"

A 98/257/EK ajánlás és a 2001/310/EK ajánlás

9 A 98/257 ajánlás (5), (6) és (9) preambulumbekzdése értelmében:

„Mivel számos tagállam tapasztalata azt mutatja, hogy a fogyasztói jogviták peren kívüli rendezésének alternatív mechanizmusai, feltéve hogy bizonyos alapvető elvek tiszteletben tartása garantált, kedvező eredményekhez vezethetnek mind a fogyasztók,

mind a vállalkozások számára, csökkentve a fogyasztói tárgyú jogviták rendezésének költségét és időtartamát;

mivel ezen elvek európai szinten történő meghatározása megkönnyítené a peren kívüli eljárások fogyasztói tárgyú jogviták rendezése tekintetében történő lefolytatását; mivel a határokon átnyúló jogviták tekintetében ez növelné az egyes tagállamokban fennálló bíróságon kívüli szervek iránti kölcsönös bizalmat, valamint a fogyasztóknak a különböző, létező nemzeti eljárások iránti bizalmát; mivel e szempontok megkönnyítenék peren kívüli szolgáltatások valamely tagállamban letelepedett nyújtója számára szolgáltatásának valamely más tagállamban történő felkínálását;

[...]

mivel a jelen ajánlásnak az olyan eljárásokra kell korlátozódnia, amelyek, elnevezésüktől függetlenül, jogvita rendezését célozzák olyan harmadik személy tevőleges beavatkozása által, aki megoldást javasol vagy vet fel; következésképpen ezen ajánlás nem érinti az olyan eljárásokat, amelyek a felek megoldás megtalálásának céljából történő, közös megegyezésen alapuló közelítésének egyszerű kísérletére korlátozódnak.”

¹⁰ A 98/257 ajánlás VI. pontja, „A szabadság elve” alcím alatt az alábbiakat mondja ki:

„A szerv határozata kizárólag akkor lehet kötelező a felek tekintetében, ha erről előzetesen tájékoztatták őket, és ezt kifejezetten elfogadták.

A fogyasztó részvétele a peren kívüli eljárásban nem származhat a jogvita születését megelőző kötelezettségből, ha e kötelezettség hatása az, hogy a fogyasztót megfosztja azon jogától, hogy a jogvita bírói úton történő rendezése tekintetében illetékes bíróságokhoz forduljon.”

- 11 A fogyasztói jogviták peren kívüli rendezéséért felelős testületekre vonatkozó elvekről szóló, 2001. április 4-i 2001/310/EK bizottsági ajánlás (HL L 109., 56. o.) „Hatály” alcímű I. pontja az alábbiakat írja elő:

„(1) A jelen ajánlást a fogyasztói jogviták peren kívüli rendezéséért felelős harmadik testületekre kell alkalmazni, amelyek, elnevezésüktől függetlenül, jogvita rendezését célozzák megoldás keresésével, a felek közös megegyezésen alapuló közelítése által.

(2) A jelen ajánlás nem alkalmazandó a fogyasztói panaszok kezelésének egy vállalkozás által irányított és közvetlenül a fogyasztónak nyújtott szolgáltatása vagy az e szolgáltatás vállalkozás számára és nevében történő végzésével megbízott mechanizmusok tekintetében.”

A nemzeti jog

- 12 Az Olasz Köztársaság az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelvet az elektronikus hírközlésről szóló törvénykönyvről szóló, 2003. augusztus 1-jei 259. sz. törvényerejű rendelettel ültette át (a GURI 2003. szeptember 15-i 214. száma, 3. o.).

13 E törvénykönyv 84. cikke értelmében:

„(1) A [távközlési felügyeleti hatóság létrehozásáról és a távközlési és rádió-televíziós rendszerekre vonatkozó szabályok megalkotásáról szóló] 1997. július 31-i 249. sz. törvény (a GURI 1997. július 31-i 177. számának rendes melléklete) 11., 12. és 13. cikke szerinti hatóság átlátható, egyszerű és olcsó peren kívüli eljárásokat fogad el azon jogviták vizsgálata céljából, amelyeknek a fogyasztók és a végfelhasználók a felei, és amelyek a jelen cím rendelkezéseire vonatkoznak, hogy lehetővé tegyék a jogviták tisztességes és gyors rendezését, és indokolt esetben visszatérítési és/vagy kártérítési rendszert vezetnek be.

(2) A hatóság, az állam, a tartományok, valamint a Trento és Bolzano autonóm körzetek közötti kapcsolatokért felelős állandó értekezlet egyetértésével, valamint az 1997. július 31-i 249. sz. törvény 1. cikke (13) bekezdésének megfelelően elősegíti – a rendes költségvetési keret terhére, a kiadások ezt követő módosítása nélkül megszerzett tényleges személyi és tárgyi felszerelések nyújtásával – panaszirodák létrehozását és online szolgáltatások megfelelő területi szinten történő nyújtását a fogyasztók és végfelhasználók jogvitarendezéshez való hozzáféréseinek megkönnyítése érdekében.

(3) Abban az esetben, ha a jogviták különböző tagállamokban lévő feleket érintenek, a tagállamok összehangolják a jogvita megoldására irányuló erőfeszítéseiket.

(4) Ez a cikk nem sérti a nemzeti bírósági eljárásokat, valamint – az (1) és (2) bekezdésben foglalt rendelkezések átültetésének határidejéig – a jogviták peren kívüli rendezésének a törvénykönyv *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*ban [az Olasz Köztársaság Hivatalos Lapja] történt közzétételének napján hatályos, vonatkozó eljárásokat.”

- 14 Az 1997. július 31-i 249. sz. törvénynek (a GURI 1997. július 31-i 177. sz. rendes melléklete) megfelelően a távközlési felügyeleti hatóság (a továbbiakban: TFH) hatáskörébe tartoznak a végfelhasználók és gazdasági szereplők között elektronikus távközlés tárgyában létrejött olyan jogviták, amelyek az egyetemes szolgáltatásra és a végfelhasználók jogaira vonatkozó rendelkezések be nem tartásából erednek.
- 15 A távközlési felügyeleti hatóság 173/07/CONS számon (a GURI 2007. május 25-i 120. száma, 19. o.) közzétett határozatával elfogadta a távközlési gazdasági szereplők és végfelhasználók közötti jogviták rendezéséről szóló rendeletet (a továbbiakban: jogvita-rendezési rendelet).
- 16 A jogvita-rendezési rendelet 3. cikke az alábbiakat írja elő:

„(1) A 2. cikk (1) bekezdésében említett jogviták esetén bírósági kereset mindaddig nem nyújtható be, amíg nem kezdeményeztek kötelező egyeztetési kísérletet az egyeztetési feladat gyakorlására felhatalmazott területileg illetékes regionális távközlési bizottság (Co.re.Com.) vagy a jogviták peren kívüli rendezéséért felelős, 13. cikkben említett szervek előtt.

(2) Amennyiben a területileg illetékes regionális távközlési bizottság nem rendelkezik az (1) bekezdés szerinti felhatalmazással, a kötelező egyeztetési kísérletet a 13. cikkben foglalt testületek előtt kell lefolytatni.

(3) Az egyeztetési eljárás befejezésének határideje a kérelem benyújtásától számított harminc nap; e határidő lejártá után a felek bírósági keresetet nyújthatnak be akkor is, ha az eljárás még nem fejeződött be.”

17 A jogvita-rendezési rendelet 13. cikke ekként rendelkezik:

„(1) A regionális távközlési bizottság előtti egyeztetési eljárás alternatívájaként az érdekelteknek akár távközlés útján is lehetőségük van a kötelező egyeztetési kísérlet kezdeményezésére a fogyasztási jogviták bíróságon kívüli rendezéséért felelős, e rendelet 1. cikkének o) pontjában felsorolt testületek előtt.

(2) Ugyanezen célból a felhasználónak arra is lehetősége van, hogy a gazdasági szereplők és az országos szintű fogyasztó-képviseleti egyesületek közötti megállapodások útján létrehozott szervezetekhez forduljon, amennyiben e szervezetek ingyenesen járnak el, és betartják a 2001/310/EK ajánlásban foglalt átláthatóság, méltányosság és érvényesülés elvét.

(3) A fenti bekezdésekben említett szervek frissített listája hozzáférhető a hatóság internetes oldalán.

(4) A (2) bekezdésnek megfelelően létrehozott szervezetek, miután megállapítást nyert, hogy a (2) bekezdésben említett elveket betartják, az előző bekezdésben említett listára ezirányú kérelem benyújtását követően kerülnek fel, amelyet a felek aláírásukkal látnak el, és amelyhez csatolni kell a gazdasági szereplő és a nemzeti szinten reprezentatív fogyasztói szervezetek legalább kétharmada által kötött megállapodást, valamint az eljárási szabályzat egy példányát.

(5) A kérelmet két évente ugyanazon eljárásnak megfelelően meg kell újítani. Megújítás iránti kérelem hiányában a hatóság hivatalból törli a szervezetet a fenti (3) bekezdésben említett listáról.

(6) Valamennyi érdekelt személy nyilatkozata alapján a hatóság határozhat az olyan szervezetek listából való törléséről, amelyekkel szemben megállapítást nyer a (2) bekezdésben említett elvek be nem tartása.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 18 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből adódik, hogy az alapügyek felperesei által indított valamennyi eljárás keretében az alperesek a jogvita-rendelet 3. és 13. cikke értelmében arra hivatkoztak, hogy e keresetek nem benyújthatók azon tény folytán, hogy az alapeljárás felperesei előzetesen nem kezdeményezték a regionális távközlési bizottság előtt az e rendelkezések által előírt kötelező egyeztetési kísérletet.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a nemzeti szabályozás által előírt regionális távközlési bizottságot Campania tartományban ugyanakkor még nem hozták létre, ami akadályozza a jogviták más szervek előtti kötelező egyeztetését, nevezetesen a jogvita-rendelet 13. cikkében előírtakat. Ugyanakkor a 2001/310 ajánlásban foglalt elveknek való megfeleléssel kapcsolatban semmiféle vizsgálatot nem végeztek, többek között az ez utóbbi szervek előtti egyeztetési kísérlet ingyenességével vagy költséghatékony jellegével, illetve az egyeztetési eljárások közismertségével és egyszerűségével kapcsolatban.
- 20 Az előterjesztő bíróság azonban még abban az esetben is a végfelhasználók bíróságához fordulásra vonatkozó joga elfogadhatatlan akadályának véli az egyeztetési eljárás kötelező jellegét, ha Campania tartományban felállításra került volna az alapeljárás tárgyát képező szabályozás által előírt területileg illetékes távközlési bizottság, többek között azon tény folytán, hogy az említett egyeztetést szükségszerűen elektronikus úton kellene végrehajtani. Az említett bíróság megállapítja továbbá, hogy az egyeztetési kísérletre már a rendes bírósági eljárás első tárgyalásán sor kerül.

- 21 Ilyen körülmények között a Giudice di Pace di Ischia úgy határozott, hogy felfüggeszti az előtte folyamatban levő valamennyi eljárást, és az alábbi kérdést terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából:

„Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikke, a 2002/22/EK irányelv, az 1999/44/EK irányelv, a 2001/310/EK bizottsági ajánlás és az 1998/257 [bizottsági ajánlás] rendelkezései közvetlenül kötelező hatállyal bírnak-e, és azokat akként kell-e értelmezni, hogy »a végfelhasználók és a gazdasági szereplők között elektronikus távközlés tárgyában létrejött jogvitákat, melyek az egyetemes szolgáltatásra és a végfogyasztók jogaira vonatkozóan jogszabályi rendelkezések, hatósági határozatok, szerződési feltételek és szolgáltatási charták által meghatározott rendelkezések be nem tartásából erednek« (az illetékes hatóság 173/07/CONS határozatának 2. cikkében felsorolt jogviták) nem kell kötelező jelleggel a bírósági kereset elfogadhatatlanságának terhe mellett előírt egyeztetési kísérletnek alávetni, mivel e rendelkezések magasabb szintűek a távközlésért felelős hatóság hivatkozott határozata 3. cikkének (1) bekezdésénél?”

- 22 A Bíróság elnöke 2007. április 18-i végzésével az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából a C-317/08–C-320/08. sz. ügyeket egyesítette.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

- 23 A tárgyalás során az olasz kormány azt állította, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan. E kormány álláspontja szerint – mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem pontosította az Unió joga által elismert azon jogosultságokat, amelyek az alapeljárások tárgyát képezik – az előterjesztett kérdés csupán hipotetikus jellegű.

- 24 A Bizottság ugyancsak megállapítja, anélkül ugyanakkor, hogy a kérdés elfogadhatatlanságára következtetne, hogy olyan elem meglétére van szükség, amely az alapeljárásokat az uniós joghoz kapcsolja, és amely elem, ezen intézmény álláspontja szerint, nem vezethető le automatikusan az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből.
- 25 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EK 234. cikkben említett eljárás keretében kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és ha igen, a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések a közösségi jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (lásd többek között a C-119/05. sz. Lucchini-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-6199. o.] 43. pontját, a C-414/07. sz. Magoora-ügyben 2008. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-10921. o.] 22. pontját és a C-12/08. sz. Mono Car Styling ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-6653. o.] 27. pontját).
- 26 Ily módon a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy a közösségi jog kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hatékonyan megválaszolja (lásd különösen a C-379/98. sz. PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2001, I-2099. o.] 39. pontját, a C-94/04. és C-202/04. sz., Cipolla és társai egyesített ügyekben 2006. december 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11421. o.] 25. pontját és a fent hivatkozott Magoora-ügyben hozott ítélet 23. pontját, valamint a fent hivatkozott Mono Car Styling ügyben hozott ítélet 28. pontját).
- 27 A jelen előzetes döntéshozatali eljárást illetően először is meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat az alapjogvita jogi és ténybeli háttérének részletes kifejtését tartalmazza, továbbá azon indokokat is, amelyek alapján a nemzeti bíróság úgy ítélte meg, hogy a kérdések előterjesztése szükséges határozatának meghozatalához.

- 28 Továbbá, jóllehet igaz, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek nem mutatják be részletesen az alapügyeket és többek között azon különös jogosultságokat és kötelezettségeket, amelyek ezen ügyek tárgyát képezik, ettől még ezen ügyek végfelhasználók és szolgáltatók közötti elektronikus távközlési szolgáltatásokra, valamint az említett jogviták rendezését célzó peren kívüli eljárásokra vonatkoznak, lévén az előterjesztő bíróság egyébiránt kifejezett módon hivatkozik az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv (47) preambulumbekzdésére és 34.cikkére.
- 29 Azt a következtetést kell tehát levonni, hogy az előterjesztett kérdés az uniós jog értelmezésére vonatkozik, és ezen értelmezés az alapeljárás megoldásához szükségesnek bizonyul.
- 30 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatónak kell tekinteni.

Az ügy érdeméről

- 31 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdése nem csupán az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelvre, a 98/257 ajánlásra és az EJEE 6. cikke által kimondott hatékony bírói jogvédelemhez való jogra, de az 1999/44 irányelvre és a 2001/310 határozatra is vonatkozik.
- 32 Ami az 1999/44 irányelvet illeti – tekintve, hogy 1. cikkének értelmében a távközlési szolgáltatások nem ezen irányelv hatálya alá tartoznak –, meg kell állapítani, hogy az az alapeljárásokra nem alkalmazható.

- 33 A 2001/310 ajánlással kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv (47) preambulumbekzdése értelmében a tagállamoknak teljes mértékben figyelembe kell venniük a fogyasztói jogviták peren kívüli rendezéséért felelős testületekre vonatkozó elvekről szóló, 1998. március 30-i 98/257/EK bizottsági ajánlást.
- 34 Márpedig (9) preambulumbekzdésének értelmében ezen utóbbi ajánlás hatálya az olyan eljárásokra korlátozódik, amelyek, elnevezésüktől függetlenül, jogvita rendezését célozzák olyan harmadik személy tevőleges beavatkozása által, aki megoldást javasol vagy vet fel, és nem érinti az olyan, a 2001/310 ajánlás által előírt eljárásokat, amelyek a felek – közös megegyezésen alapuló megoldás keresésének céljából történő – közelítésének egyszerű kísérletére korlátozódnak.
- 35 Meg kell állapítani tehát, hogy az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv által érintett jogviták rendezésére irányuló eljárások nem korlátozódhatnak a felek közös megegyezésen alapuló megoldás keresésének céljából történő közelítésének egyszerű kísérletére, hanem a jogvita rendezéséhez kell vezetniük olyan harmadik személy tevőleges beavatkozása által, aki megoldást javasol vagy vet fel.
- 36 Az alapügyekben a szóban forgó nemzeti szabályozás által előírt kötelező peren kívüli eljárás nem korlátozódik a felek közelítésére, hanem megoldást javasol a számukra egyeztetési szerv aktív beavatkozása által. Meg kell állapítani tehát, hogy a 2001/310 ajánlás ugyancsak nem alkalmazható az alapügyek tekintetében.
- 37 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdést akként kell értelmezni, mint amely lényegében arra keresi a választ, hogy az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv 34. cikkét, valamint a hatékony bírói jogvédelem elvét akként kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az

elektronikus távközlési szolgáltatások tárgyában a végfelhasználók és e szolgáltatások nyújtói között az ezen irányelv által biztosított jogokkal kapcsolatban keletkezett jogviták tekintetében kötelező peren kívüli egyeztetési kísérletet ír elő a bírósági kereset elfogadhatósági feltételeként.

Az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv 34. cikkéről

- 38 Az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv 34. cikke értelmében a tagállamok biztosítják, hogy a fogyasztókat is érintő, az ebben az irányelvben foglalt kérdésekkel kapcsolatos jogviták rendezésére átlátható, egyszerű és olcsó peren kívüli eljárások álljanak rendelkezésre, amelyek lehetővé teszik a fogyasztói jogviták tisztességes és gyors rendezését, és indokolt esetben visszatérítési és/vagy kártérítési rendszert vezethetnek be. Az említett eljárások nem sértik a nemzeti bírósági eljárásokat.
- 39 Amint az a jelen ítélet 33. pontjában megállapítást nyert, az említett peren kívüli eljárások bevezetése során a tagállamoknak teljes mértékben figyelembe kell venniük a 98/257 ajánlást.
- 40 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból adódik, hogy bár az ajánlások nem irányulnak kötelező joghatások kifejtésére, a nemzeti bíróságok kötelesek figyelembe venni az ajánlásokat az eléjük terjesztett jogvita megoldása érdekében, különösen akkor, ha azok a végrehajtásuk biztosításának céljából hozott nemzeti rendelkezések értelmezését magyarázzák meg, vagy ha a céljuk kötelező jellegű uniós rendelkezések kiegészítése (lásd a C-322/88. sz. Grimaldi-ügyben 1989. december 13-án hozott ítélet [EBHT 1989., 4407. o.] 7., 16. és 18. pontját és a C-207/01. sz. Altair Chimica SpA ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-8875. o.] 41. pontját).

- 41 Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy sem az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv, sem a 98/257 ajánlás nem írja elő a lefolytatandó peren kívüli eljárások módoszatait vagy jellemzőit, az irányelv 34. cikkében idézett és a jelen ítélet 38. pontjában hivatkozott elemeken kívül, valamint a 98/257 ajánlás által kifejezett függetlenség, átláthatóság, kontradiktórius eljárás, érvényesülés, jogszerűség, szabadság és képviselő elvén kívül.
- 42 Meg kell jegyezni, hogy a fent említett elemek és elvek egyike sem teszi lehetővé a tagállamok hatáskörének korlátozását a jogvitarendezésre irányuló peren kívüli eljárások kötelező jellege meghatározása lehetőségének tekintetében.
- 43 Ebben az értelemben meg kell állapítani, hogy az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv 34. cikke (4) bekezdésének, valamint a 98/257 ajánlás VI. pontjában foglalt szabadság elvének megfelelően az e tekintetben felállított egyetlen feltétel azon jog fenntartása, hogy az érdekelt a jogviták bírósági rendezése céljából az illetékes bírósághoz fordulhasson.
- 44 Következésképpen, tekintve hogy az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv nem fejt ki a 34. cikkében előírt módoszatokat vagy jellemzőket, a tagállamok feladata az említett eljárások módoszatainak – ideértve azok kötelező jellegét – szabályozása, ezen irányelv hatékony érvényesülésének tiszteletben tartása mellett.
- 45 E vonatkozásban meg kell állapítani, hogy az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv 34. cikkének (1) bekezdése a tagállamok elé azt tűzi célként, hogy a fogyasztókat is érintő, az ebben az irányelvben foglalt kérdésekkel kapcsolatos jogviták rendezésére peren kívüli eljárásokat bocsássonak rendelkezésre. Ilyen körülmények között az a tény, hogy egy, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló nemzeti szabályozás nem csak bevezetett egy peren kívüli egyeztetési eljárást, de ráadásul az ahhoz való folyamodást a bírósági szervhez való fordulást megelőzően kötelezővé is tette, nem veszélyeztetheti

a fent említett cél megvalósítását. Épp ellenkezőleg: az ilyen szabályozás azzal, hogy garantálja a peren kívüli jogvita-rendezési eljárás igénybevételének módszeres jellegét, hozzájárul az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv hatékony érvényesülésének erősítéséhez.

- ⁴⁶ Ugyanakkor, amennyiben ezen kötelező egyeztetési kísérlet a bírósági kereset egyik elfogadhatósági feltételét alkotja, meg kell vizsgálni, hogy összeegyeztethető-e a hatékony bírói védelemhez való joggal.

Az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés, valamint a hatékony bírói jogvédelem elvéről

- ⁴⁷ Először is, az állandó ítélkezési gyakorlattal összhangban az ilyen tárgyú közösségi jogszabályok hiányában minden tagállam belső jogrendjének feladata kijelölni a hatáskörrel rendelkező bíróságot, és meghatározni a bírósághoz fordulás azon eljárási szabályait, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyok közösségi jogból eredő jogainak védelmét, mindazonáltal minden egyes esetben a tagállamok felelőssége e jogok hatékony védelmének biztosítása (lásd a C-268/06. sz. Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-2483. o.] 44. és 45. pontját, valamint a fent hivatkozott Mono Car Styling ügyben hozott ítélet 48. pontját).
- ⁴⁸ E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a bírósághoz fordulás azon eljárási szabályai, amelyek célja, hogy biztosítsák azoknak a jogoknak a védelmét, amelyeket a közösségi jog közvetlen hatálya az érintetteknek biztosít, nem lehetnek kedvezőlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak (az egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd a fent hivatkozott Impact-ügyben hozott ítélet 46. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 49 Ezek az egyenértékűsége és tényleges érvényesülésre vonatkozó követelmények a jogalanyok uniós jogból eredő jogai védelmének biztosítására vonatkozó általános tagállami kötelezettséget fejezik ki. Egyaránt érvényesek az e jogra alapított keresetek elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok kijelölésére és az eljárási szabályok meghatározására (lásd a fent hivatkozott Impact-ügyben hozott ítélet 47. és 48. pontját, valamint a C-63/08. sz. Pontin-ügyben 2009. október 29-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-10467. o.] 44. pontját).
- 50 Úgy tűnik, az alapeljárásokban az egyenértékűség elvét tiszteletben tartották.
- 51 Egyrészt ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság nem hivatkozott egyetlen olyan tényezőre sem, amely az egyenértékűség elvének esetleges megsértésére vonatkozna. Másrészt az olasz kormány a tárgyalás során megerősítette, hogy az alapügy tárgyát képező nemzeti szabály megkülönböztetés nélkül alkalmazandó mind az elektronikus távközlésre vonatkozó uniós jog, mind a belső jog sérelmére alapított keresetekre.
- 52 Ami a tényleges érvényesülés elvét illeti, természetesen helytálló, hogy a peren kívüli egyeztetési eljárás előzetes lefolytatásának a bírósági kereset elfogadhatósági feltételeként való előírása kihatással van az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv által egyének számára biztosított jogosultságok gyakorlására.
- 53 Ugyanakkor egyes tényezőkből úgy tűnik, hogy az alapügyhöz hasonló kötelező egyeztetési eljárás nem képes arra, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé tegye az érintett irányelv által a jogalanyok számára biztosított jogok gyakorlását.
- 54 Ugyanis, először is az egyeztetési eljárás eredménye nem kötelező az érintett felekre nézve, nem érinti tehát bírósági keresetindításhoz való jogukat.

- 55 Másodszer, az egyeztetési eljárás rendes körülmények között nem eredményezi a bírósági kereset benyújtásának lényeges késedelmét. Ugyanis az egyeztetési eljárás befejezésének határideje a kérelem benyújtásától számított harminc nap, és e határidő lejártá után a felek bírósági keresetet nyújthatnak be akkor is, ha az eljárás még nem fejeződött be.
- 56 Harmadszer, a jogok elévülése az egyeztetési eljárás időtartama alatt szünetel.
- 57 Negyedszer, a regionális távközlési bizottság előtti egyeztetési eljáráshoz nem kapcsolódnak költségek. A más szervek előtti egyeztetési eljárások tekintetében a Bíróság előtt benyújtott ügyiratok nem tartalmaznak jelzést arra vonatkozólag, hogy azok költségei mennyire számottevők.
- 58 Ugyanakkor az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv által biztosított jogok gyakorlása egyes jogalanyok, főként azok számára, akik nem rendelkeznek internetes hozzáféréssel, gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé válhat, ha kizárólag elektronikus úton hozzáférhető az egyeztetési eljárás. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy ez az eset áll-e fenn, főként a jogvita-rendezési rendelet 13. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezés tekintetében.
- 59 Ugyancsak e bíróság feladata annak vizsgálata, hogy olyan kivételes esetekben, amikor ideiglenes intézkedésekre van szükség, az egyeztetési eljárás lehetővé teszi-e vagy nem akadályozza-e ezen intézkedések elfogadását.
- 60 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozás tiszteletben tartja a tényleges érvényesülés elvét, amennyiben az elektronikus út nem képezi az egyeztetési eljáráshoz való hozzáférés egyetlen módját,

továbbá kivételes esetekben vagy ha a helyzet sürgető volta megköveteli, van lehetőség ideiglenes intézkedések meghozatalára.

- 61 Másodsorban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a hatékony bírói jogvédelem elve olyan általános uniós jogelv, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugszik, és amelyet az EJEE 6. és 13. cikke állapított meg, és amely elv újra megerősítést nyert az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében (lásd a fent hivatkozott *Mono Car Styling* ügyben hozott ítélet 47. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 62 E tekintetben az alapügyekben vitathatatlan, hogy a nemzeti szabályozás azzal, hogy az elektronikus távközlés tárgyában indított keresetek elfogadhatóságát a kötelező egyeztetési kísérlet lefolytatásától teszi függővé, a bírósághoz való fordulás egy további szakaszát vezeti be. Ez a feltétele érintheti a hatékony bírói jogvédelem elvét.
- 63 Mindazonáltal az állandó ítélkezési gyakorlatból adódik, hogy az alapvető jogok, így a védelemhez való jog tiszteletben tartása, nem tekinthetők abszolút jogosultságoknak, hanem korlátozhatók, feltéve hogy a korlátozás a kérdéses intézkedés által követett közérdekű célkitűzéseknek megfelel, és nem jelent a kitűzött célhoz képest aránytalan és megengedhetetlen beavatkozást, amely az így biztosított jogok lényegét sértené. Az ilyen korlátozás igazolására alkalmas célok közé tartozik a közegészség védelme is (lásd ebben az értelemben a C-28/05. sz., *Dokter és társai* ügyben 2006. június 15-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-5431. o.] 75. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint az EJEB, 2001. november 21-i *Fogarty* ítéletet, *Ítéletek és Határozatok Tára* 2001-XI., 33. §).
- 64 Márpedig, amint azt az olasz kormány a tárgyaláson megjegyezte, mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezések az elektronikus távközlési tárgyú jogviták gyorsabb és költséghatékonyabb rendezését szolgálják, valamint tehermentesítik a bíróságokat, következésképpen legitim közérdekű célkitűzéseknek felelnek meg.

- 65 Úgy tűnik továbbá, hogy az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozás által előírt-hoz hasonló peren kívüli jogvitarendezés az említett eljárás jelen ítélet 54–57. pontjában említett pontos működési módozatainak fényében nem aránytalan az elérni kívánt célhoz képest. Ugyanis, amint azt a főtanácsnok megállapította indítványának 47. pontjában, nincs hasonlóan alkalmas, ám a kötelező eljárás lefolytatásánál enyhébb alternatíva, mivel a pusztán választhatóan igénybe vehető peren kívüli egyeztetési eljárás nem olyan hatékony az említett célok eléréséhez. Másrészt nem áll fenn nyilvánvaló aránytalanság e célok és a peren kívüli egyeztetési eljárás kötelező jellege által okozott esetleges kényelmetlenségek között.
- 66 A fentiek fényében meg kell állapítani, hogy az alapügyek tárgyát képező nemzeti eljárás a hatékony bírói jogvédelem elvét ugyancsak tiszteletben tartja, a jelen ítélet 58. és 59. pontjában említett feltételek fenntartása mellett.
- 67 Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő válasz adandó:
- Az egyetemes szolgáltatásról szóló irányelv 34. cikkét akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az elektronikus távközlési szolgáltatások tárgyában a végfelhasználók és e szolgáltatások nyújtói között az ezen irányelv által biztosított jogokkal kapcsolatban keletkezett jogviták tekintetében kötelező egyeztetési kísérletet ír elő a bírósági kereset elfogadhatósági feltételeként.
 - Az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével, valamint a hatékony bírói jogvédelem elvével ugyancsak nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az ilyen jogviták tekintetében peren kívüli egyeztetési eljárás előzetes lefolytatását írja elő, amennyiben ezen eljárás nem vezet a felek tekintetében kötelező határozathoz, nem eredményezi a bírósági kereset benyújtásának lényeges késedelmét,

felfüggeszti az érintett jogok elévülését, és nem jár semmilyen – vagy legalábbis nem számottevő – költséggel a felek számára, feltéve mindazonáltal, hogy az elektronikus út nem képezi az említett egyeztetési eljáráshoz való hozzáférés egyetlen módját, és kivételes esetekben, vagy ha a helyzet sürgető volta megköveteli, van lehetőség ideiglenes intézkedések meghozatalára.

A költségekről

- ⁶⁸ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- **Az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló, 2002. március 7-i 2002/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (egyetemes szolgáltatási irányelv) 34. cikkét akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az elektronikus távközlési szolgáltatások tárgyában a végfelhasználók és e szolgáltatások nyújtói között az ezen irányelv által biztosított jogokkal kapcsolatban keletkezett jogviták tekintetében kötelező egyeztetési kísérletet ír elő a bírósági kereset elfogadhatósági feltételeként.**

- **Az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével, valamint a hatékony bírói jogvédelem elvével ugyancsak nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az ilyen jogviták tekintetében peren kívüli egyeztetési eljárás**

előzetes lefolytatását írja elő, amennyiben ezen eljárás nem vezet a felek tekintetében kötelező határozathoz, nem eredményezi a bírósági kereset benyújtásának lényeges késedelmét, felfüggeszti az érintett jogok elévülését, és nem jár semmilyen – vagy legalábbis nem számottevő – költséggel a felek számára, feltéve mindazonáltal, hogy az elektronikus út nem képezi az említett egyeztetési eljáráshoz való hozzáférés egyetlen módját, és kivételes esetekben, vagy ha a helyzet sürgető volta megköveteli, van lehetőség ideiglenes intézkedések meghozatalára.

Aláírások